LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS
VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
NACIONALINIS MUZIEJUS LIETUVOS DIDŽIOSIOS KUNIGAIKŠTYSTĖS VALDOVŲ RŪMAI

XVIII-oji tarptautinė mokslinė konferencija

Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje

Giminė. Bendrija. Grupuotė

2019 m. gruodžio 5–6 d.

Vilnius

VALDOVŲ RŪMŲ MUZIEJUS

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
MCMXXII

INSTYTUT HISTORII LITWY
UNIWERSYTET WITOLDA WIELKIEGO
MUZEUM NARODOWE – PAŁAC WIELKICH KSIĄŻĄT LITEWSKICH

XVIII międzynarodowa konferencja naukowa

Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku

Ród. Wspólnota. Fakcja

5–6 grudnia 2019 r.

Wilno

Konferencijos anotacija. Tarpasmeninės komunikacijos ir mainų tinklai – formalūs ir neformalūs ryšiai – būdingi visoms visuomenėms. Kai kurie iš šių tinklų yra iš esmės „horizontalūs“, jungiantys tokio pat statuso ir galios veikėjus, kiti – „vertikalūs“, siejantys nelygius veikėjus asimetriškuose hierarchijos ir priklausomybės santykiuose. Ryšiai tarp individų kartu yra instrumentai, padedantys pasiekti grupės tikslus, komunikacijos būdu perduodant grupės narių siekius, poreikius, lūkesčius. Tradicinės, aštuonioliktosios XVIII amžiaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos tyrinėtojų konferencijos dėmesio centre – vertikalūs ir horizontalūs XVIII amžiaus visuomenės ryšiai, aprėpiantys tiek luominius, politinių grupuočių, klientelės sistemos, tiek ir šeimos, giminystės, religinio, regioninio ar pareigybinio solidarumo aspektus.

Adnotacja konferencji. Komunikacja interpersonalna i sieci wymiany – związki formalne i nieformalne – są wspólne dla każdego społeczeństwa. Niektóre z tych sieci są zasadniczo „horyzontalne", łączące działaczy o tym samym statusie i władzy, inne są „pionowe", łączące nierównych działaczy w asymetrycznych relacjach hierarchicznych i uzależniających. Relacje między osobami są jednocześnie instrumentami, które pomagają osiągnąć cele grupowe poprzez komunikowanie aspiracji, potrzeb i oczekiwań członków grupy. W centrum uwagi tradycyjnej konferencji, zrzeszającej badaczy historii Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII wieku, są więzi wertykalne i horyzontalne społeczeństwa osiemnastowiecznego, obejmujące zarówno aspekty ugrupowań politycznych, systemu klientalnego, jak i solidarności rodzinnej, wynikającej z pokrewieństwa, także religijnej, regionalnej czy urzędniczej.

PROGRAMA / PROGRAM

2019 m. gruodžio 5 d. / 5 grudnia 2019 r.
Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai /
Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich

9.30–10.00 Registracija / Rejestracja

10.00–10.20
Konferencijos atidarymas, sveikinimo žodis / Otwarcie konferencji, przemówienie powitalne

10.00–11.20
I posėdis / I sesja
Luominės ir profesinės bendrijos (I) / Wspólnoty stanowe i zawodowe (I)
Moderuoja / Moderator prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

10.20–10.40
Prof. habil. dr **Kazimierz PUCHOWSKI** (Uniwersytet Gdański / Gdansko universitetas)

Konceptualizacja szlachectwa w szkołach Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII wieku

Bajorystės konceptualizacija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės mokyklose XVIII amžiuje

10.40–11.00
Prof. habil. dr **Janina KAMIŃSKA** (Uniwersytet Warszawski / Varšuvos universitetas)

Wspólnota profesorów Szkoły Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Vyriausiosios mokyklos profesorių bendrija

11.00–11.20

Prof. habil. dr **Ewa KULA** (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach / Kelcų Jano Kochanovskio universitetas)

Źródła do badań nad zbiorowością nauczycieli Komisji Edukacji Narodowej w zbiorach rękopisów Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego

Tautinės edukacinės komisijos mokytojų bendruomenės tyrimų šaltiniai Vilniaus universiteto bibliotekos rankraščių fonduose

11.20–11.50 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

11.50–13.30

II posėdis / II sesja

Tikinčiųjų bendruomenės / Wspólnoty wierzących

Moderuoja / Moderator dr. Lina Balaišytė

11.50–12.10

Dokt. **Karolis TUMELIS** (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

Pavojingi ryšiai: neformalūs vyrų ir moterų santykiai bei jų traktavimas Lietuvos bažnytiniuose teismuose XVII–XVIII a.

Niebezpieczne związki: stosunki nieformalne między mężczyznami i kobietami oraz ich traktowanie w litewskich sądach kościelnych w XVII–XVIII w.

12.10–12.30

Mgr **Jan BULAK** (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie / Krokuvos popiežiškasis Jono Pauliaus II universitetas)

Parafia – wspólnota wierzących. Przykład Żmudzi

Parapija – tikinčiųjų bendruomenė. Žemaitijos pavyzdys

12.30–12.50

Mgr. **Vytautas SMILGEVIČIUS** (Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka / Litewska Biblioteka Narodowa im. Martynasa Mažvydasa)

Raguvos parapijos demografiniai aspektai 1700–1800 metais

Aspekty demograficzne parafii rogowskiej w latach 1700–1800

12.50–13.10 **Diskusijos / Dyskusja**

13.10–14.30 Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

14.30–15.30
III posėdis / III sesja
Luominės ir profesinės bendrijos (II) / Wspólnoty stanowe i zawodowe (II)
Moderuoja / Moderator doc. dr. Robertas Jurgaitis

14.30–14.50
К. гіст. н. **Аляксандр ДОЎНАР** / Dr **Aliaksandr DOUNAR** (Інстытут гісторыі НАН Беларусі / Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas)

Узаемадзеенне магілёўскага магістрата з інстытутамі шляхецкага парламентарызму ў першай палове XVIII ст.

Mogiliavo magistrato ir bajoriškojo parlamentarizmo institucijų sąveika XVIII a. pirmojoje pusėje

14.50–15.10
Doc. dr. **Liudas GLEMŽA** (Vytauto Didžiojo universitetas / Uniwersytet Witolda Wielkiego)

Kauno pavieto bajorų santykis su miestu (1764–1794 m.)

Stosunek szlachty powiatu kowieńskiego do miasta w latach 1764–1794

15.10–15.30
Dr. **Darius SAKALAUSKAS** (Vilniaus universitetas / Uniwersytet Wileński)

Turtas po mirties: keli pastebėjimai apie Vilniaus miestiečių turto dovanojimo praktikas XVIII a.

Majątek po śmierci: kilka uwag na temat praktyk darowizny mienia przez mieszczan wileńskich w XVIII wieku

15.30–15.50 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

15.50–16.10

К. гіст. н., дац. **Ірына КІТУРКА** / Doc. dr. **Irina KITURKA** (Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы / Gardino valstybinis Jankos Kupalos universitetas)

Вобраз дзяржаўнага мытнага службоўцы ВКЛ у другой палавіне XVIII ст.: ад веравызнання да службовага этыкету. Спроба рэканструкцыі

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės muitinės tarnautojo paveikslas XVIII a. antrojoje pusėje: nuo konfesijos iki tarnybinio etiketo. Rekonstrukcijos bandymas

16.10–16.30

Dr **Piotr PILARCZYK** (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu / Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas)

Urzędnicy skarbowi – między formalnym a nieformalnym systemem władzy

Iždo tarnautojai – tarp formalios ir neformalios valdžios sistemos

16.30–17.00 Diskusijos / Dyskusja

17.00–18.00 Ekskursija konferencijos dalyviams / Wycieczka dla uczestników konferencji

2019 12 05

2019 m. gruodžio 6 d. / 6 grudnia 2019 r.
Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy

10.00–11.00
IV posėdis / IV sesja
Politinės ir lokalinės grupuotės / Fakcje polityczne i lokalne
Moderuoja / Moderator doc. dr. Liudas Glemža

10.00–10.20
Dr. **Gintautas SLIESORIŪNAS** (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės respublikonų judėjimo transformacija 1700 ir 1701 m. sandūroje – nuo opozicijos iki absoliučios valdžios

Transformacja ruchu tak zwanych republikantów Wielkiego Księstwa Litewskiego na przełomie 1700 i 1701 roku – od opozycji do władzy absolutnej

10.20–10.40
К. гіст. н. **Андрэй МАЦУК** / Dr. **Andrej MACUK** (Інстытут гісторыі НАН Беларусі / Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas)
Планы магнацкіх груповак на выбарчыя кампаніі ў панаванне Аўгуста III

Didikų grupuočių rinkiminių kampanijų planai valdant Augustui III

10.40–11.00
Doc. dr. **Robertas JURGAITIS** (Vytauto Didžiojo universitetas, Parlamentarizmo istorijos tyrimų centras / Uniwersytet Witolda Wielkiego; Centrum badań nad historią parlamentaryzmu)
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės egzuliantai XVIII a.: Smolensko vaivadijos atvejis

Egzulanci Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVIII w.: przypadek województwa smoleńskiego

11.00–11.20 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

11.20–13.00

V posėdis / V sesja

Individas. Giminė. Grupuotė (I) / Indywiduum. Ród. Fakcja (I)

Moderuoja / Moderator prof. dr. Valdas Rakutis

11.20–11.40

Dr. **Arnaud PARENT** (Mykolo Romerio universitetas / Uniwersytet Michała Römera)

Baronas Antanas-Karolis de Viomenilis ir Baro konfederacija

Baron Antoni-Karol de Vioménil i Konfederacja Barska

11.40–12.00

Dr **Adam DANILCZYK** (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų akademijos Tadeuszo Manteuffelio Istorijos institutas)

Budowa stronnictwa Stanisława Augusta w Wielkim Księstwie Litewskim (1776–1788). Zarys problemu

Stanislovo Augusto grupuotės formavimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje 1776–1788 m. Problemos metmenys

12.00–12.20

К. и. н. **Вадим АНИПЕРКОВ** / Dr. **Vadzim ANIPIARKOU** (Інстытут гісторыі НАН Беларусі / Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas)

«Наш партизан»: личность и служебная карьера Шимона Коссаковского в свете российской дипломатической и военной корреспонденции (1790–1794)

„Mūsų partizanas“: Simono Kosakovskio asmenybė ir karjera 1790–1794 m. Rusijos diplomatinės ir karinės korespondencijos šviesoje

12.20–12.40

Prof. habil. dr **Dariusz ROLNIK** (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Katovicų Silezijos universitetas)

Adam Chmara ostatni wojewoda miński i jego relacje z Sapiehami. Klient, przyjaciel, polityk – o genezach sojuszy, przyjaźniach politycznych w czasach stanisławowskich uwag kilka

Klientas, bičiulis, politikas. Paskutinis Minsko vaivada Adomas Chmara ir jo santykiai su Sapiegomis. Keletas pastabų apie politinių grupuočių ir sąjungų genezę Stanislovo Augusto valdymo laikotarpiu

12.40–13.00 Diskusijos / Dyskusja

13.00–14.30 Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

14.30–15.30
VI posėdis / VI sesja
Individas. Giminė. Grupuotė (II) / Indywiduum. Ród. Fakcja (II)
Moderuoja / Moderator dr. Adam Stankevič

14.30–14.50
Dokt. **Rugilė PANGONYTĖ** (Klaipėdos universitetas / Uniwersytet Kłajpedzki)

Karjeros galimybės Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kanclerio Karolio Stanislovo Radvilos aplinkoje: Žemaitijos vyskupo Juozapo Mykolo Karpio atvejis

Możliwości kariery w otoczeniu kanclerza Wielkiego Księstwa Litewskiego Karola Stanisława Radziwiłła: przypadek biskupa żmudzkiego Józefa Michała Karpia

14.50–15.10
Doc. dr. **Domininkas BURBA** (Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija / Akademia Oświaty Uniwersytetu Witolda Wielkiego)

Rūpestis dėl sūnaus, politinės naujienos ir nuobodulys. Vilniaus pavieto tijūnienės Onos Pociejūtės Tiškevičienės laiškų tematika XVIII amžiaus antroje pusėje

Troska o syna, nowiny polityczne i nuda. Tematyka listów ciwunowej wileńskiej Anny Pociejówny Tyszkiewiczowej w drugiej połowie XVIII w.

15.10–15.30
Dr. **Auksė KALADŽINSKAITĖ** (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

Architektai Fontanos Abiejų Tautų Respublikoje. Klano istorija

Architekci Fontanowie w Rzeczypolitej Obojga Narodów. Historia klanu

15.30–16.00 Diskusija. Konferencijos apibendrinimas / Dyskusja. Podsumowanie konferencji

16.00–16.30

Knygos pristatymas / Prezentacja książki

XVIII amžiaus studijos, t. 5: Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė. Luomas. Pašaukimas. Užsiėmimas. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2019 /

Studia Osiemnastowieczne, t. 5: Wielkie Księstwo Litewskie. Stan. Zajęcie. Powołanie. Wilno: Instytut Historii Litwy, 2019.

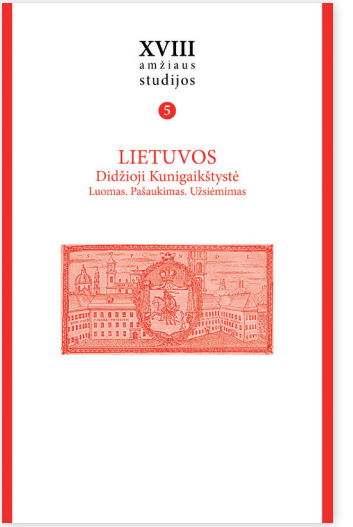

Dalyvauja knygos autoriai. Renginį veda prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė /

Uczestniczą autorzy książki. Przewodzi prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė.

2019 m. gruodžio 5 d. konferencija vyks Valdovų rūmų muziejaus bibliotekoje. Patekimas į biblioteką per mažąjį kiemelį (Tarnybinis įėjimas)

5 grudnia 2019 r. konferencja odbywać się będzie w bibliotece Muzeum Narodowego – Pałacu Wielkich Książąt Litewskich.
Wejście do biblioteki przez małe podwórko (Wejście służbowe)

2019 m. gruodžio 6 d. konferencija vyks Lietuvos istorijos institute.

6 grudnia 2019 r. konferencja odbywać się będzie w Instytucie Historii Litwy.

Konferencijos kalbos – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istoriografijos kalbos. Vertimas nenumatytas.

Języki konferencji – języki historiografii Wielkiego Księstwa Litewskiego (bez tłumaczenia).

2019 12 06

Konferencijos dalyviai maloniai kviečiami aplankyti Valdovų rūmuose veikiančias parodas:

1. Radvilos. Kunigaikščių istorija ir paveldas;
2. Liublinas – Lietuvos ir Lenkijos unijos miestas;
3. Tommaso Dolabella (?) paveikslas „1611 m. Maskvos caro Vasilijaus Šujskio priesaika...“;
4. Butano karaliaus „karūna“ ir iškilmingi rūbai.

Uczestnicy konferencji są uprzejmie zaproszeni do zwiedzenia wystaw w Pałacu Wielkich Książąt:

1. Radziwiłłowie. Dzieje i spuścizna książąt;
2. Lublin – miasto unii Litwy i Polski;
3. Obraz Tommaso Dolabella (?) „Przysięga cara Wasyla Szujskiego r. 1611...“;
4. „Korona“ oraz szaty ceremonialne króla Butanu.

Konferencijos organizacinis komitetas / Komitet organizacyjny konferencji

Dr. Lina Balaišytė (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

Doc. dr. Vydas Dolinskas (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus universitetas / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Uniwersytet Wileński)

Doc. dr. Liudas Glemža (Vytauto Didžiojo universitetas / Uniwersytet Witolda Wielkiego)

Doc. dr. Robertas Jurgaitis (Vytauto Didžiojo universitetas; Parlamentarizmo istorijos tyrimų centras / Uniwersytet Witolda Wielkiego; Centrum badań nad historią parlamentaryzmu)

Prof. dr. Valdas Rakutis (Klaipėdos universitetas, Kauno tvirtovės parkas / Uniwersytet Kłajpedzki, Park Regionalny Fortecy Kowieńskiej)

Dr. Adam Stankevič (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

Prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Lietuvos istorijos institutas, Vytauto Didžiojo universitetas / Instytut Historii Litwy, Uniwersytet Witolda Wielkiego), komiteto pirmininkė / przewodnicząca Komitetu

Informacija / Informacje

+370 684 48885; +370 5 2617273
smigelskyte.stukiene@gmail.com; *stankevic.adam@gmail.com*
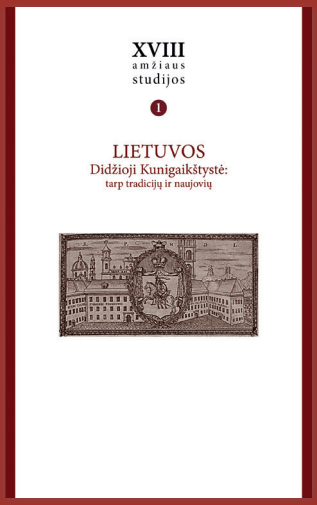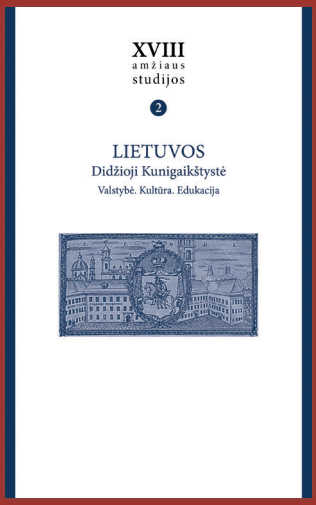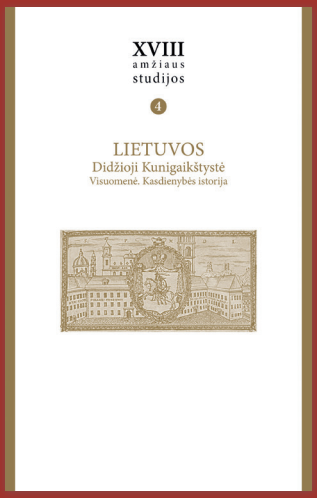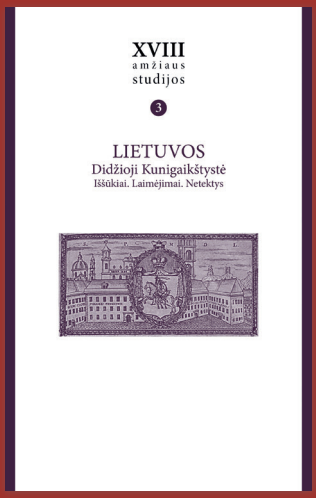
Išleisti XVIII amžiaus studijų tomai /
Wydane tomy Studiów osiemnastowiecznych